

امام حسین (ع) از نگاه مردم و اندیشمندان اهل سنت

علی ملکی

مقدمه

ارادت و ادب به مقام امام حسین (ع) و رویکرد برادران اهل تسنن به اهل بیت (ع) متأثر از تمایل عالمان بزرگ اهل سنت، بر محور محبت اهل بیت بوده است.

خبرآنلاین در گزارش زیر به بخش کوچکی از ابعاد ارادت برادران اهل سنت و توجه اندیشمندان و رهبران آنان به مقام و جایگاه حضرت سید الشهداء امام حسین (ع) درود خدا بر او باد) پرداخته است. رویکرد برادران اهل تسنن به اهل بیت (ع) متأثر از تمایل عالمان بزرگ اهل سنت، بر محور محبت اهل بیت بوده است. محدثانی هستند که فضایل خاندان پیامبر را انکار نکرده و این روایات را در کتاب‌های خود ذکر کرده‌اند؛ تعدادی از آنان در کتاب‌های رجال اهل سنت مانند میزان الاعتدال ذهبی، متهم به تشیع شده‌اند. از جمله آن‌ها می‌توان از احمد بن حنبل، امام مذهب حنبلی نام برد که در دو کتاب خود مسند و فضائل الصحابه، احادیث بی‌شماری، درباره فضائل اهل بیت آورده است. همچنین محمد بن جریر طبری دانشمند بزرگ جهان اسلام، اقدام به جمع‌آوری طرق حدیث غدیر کرده است.

همچنین کتاب‌هایی در خصوص مقتل امام حسین (ع)، از سوی آنان نگارش یافته که نشان‌دهنده ارادت و اقامه مجلس ادب برای امام حسین (ع)، در میان اهل سنت است؛ از جمله آن‌ها، مقتل الحسین نوشته خوارزمی (۵۶۸) و روضة الشهداء نوشته ملاحسین کاشفی) ۹۱۰ (که وی در مقدمه روضة الشهداء، اشاره کرده که علت تألیف این کتاب وجود مراسم سالیانه عزاداری، در آن سامان است، حتی یکی از عالمان حنفی به نام محمد معین بن محمد امین السندی التقوی (۱۱۶۱) کتابی به نام قرۃ العین فی البکاء علی الحسین (ع)، تألیف کرده و در آن ثابت کرده است که برپایی مجالس ارادت و ادب برای حسین (ع) مختص به شیعه نیست.

ارادت امام حسین (ع) بین برادران اهل سنت در دوران معاصر

در دوران معاصر نیز در مناطق مختلف جهان اسلام اهل تسنن برای امام حسین (ع) مجالس ارادت برگزار می‌کنند؛ مثلاً در بین تاجیکان سنی مذهب، مرثیه‌خوانی رواج دارد و منحصر به روز عاشورا نیست.

در تمام فصل‌های سال به‌ویژه در مراسم زنانه بی‌بی سه‌شنبه، مرثیه‌خوانی برقرار است. یکی از متونی که در این مجالس خوانده می‌شود مثنوی صیقلی به زبان ازبکی سروده شاعر سنی مذهب، صیقلی حصار است.

مسلمانان اهل تسنن پاکستان، بنگلادش و هند نیز در دهه نخست ماه محرم برای امام حسین (ع) عزاداری می‌کنند و حتی در هندوستان با اینکه اکثریت هندو هستند، روز عاشورا تعطیل رسمی است.

اهل تسنن در مناطق مختلف افغانستان مانند کابل، ولایت بدخشان و به‌ویژه در ولایت بلخ و مزار شریف برای شهدای کربلا مجالس سوگواری برپا می‌کنند.

در اندونزی، مالزی و جنوب فیلیپین نیز مسلمانان که غالباً سنی شافعی هستند مجالس ارادت به امام حسین (ع) برگزار می‌کنند. ترکمن‌های ایران که پیرو مذهب حنفی هستند در روزهای عاشورا و اربعین مراسم سوگواری دارند و حتی دسته‌های عزاداری راه می‌اندازند.

در بین کردهای سنی مذهب ایران و عراق نیز عزاداری امام حسین (ع) بسیار رواج دارد. در کردستان ایران با آغاز ماه محرم مراسم جشن یا عروسی برگزار نمی‌شود. برخی زنان کرد از اول تا پایان محرم، سرمه به چشم نمی‌زنند.

در شهر سنج مردم در شب عاشورا به مقبره پیر عمر می‌روند و تا پاسی از شب با روشن کردن شمع به دعا و ذکر می‌پردازند. برخی کردهای ایران به حضرت ابوالفضل (ع) توسل می‌کنند و به نام آن حضرت نذر می‌کنند. شاعران کرد نیز اشعار و مرثی‌های بارزشی درباره امام حسین (ع) سروده‌اند. برای نمونه شیخ رضا طالبانی کرکوکي (۱۳۲۸ ه.ق) از کردهای شمال عراق را می‌توان نام برد.

علاقه و محبت پیامبر(ص) به امام حسین (ع) در کتب اندیشمندان اهل سنت

۱- زمخشری (از علمای بزرگ اهل سنت)، صاحب تفسیر معروف «کشاف» ، در کتاب «ربیع الابرار» نقل می‌کند: «فاطمه (س) با فرزندان حسن و حسین (ع) خدمت رسول خدا (ص) رسیده و عرض کرد: یا رسول الله! هدیه ای به این‌ها بده. حضرت فرمود: پدرت فدایت، من مالی ندارم تا هدیه کنم. سپس حسن علیه السلام را بغل کرده، بوسید و روی پای راست خود قرار داد و فرمود: به این فرزندم، اخلاق و هیبت خود را هدیه می‌کنم و حسین (ع) را نیز بغل کرد و بوسید و بر روی پای چپ خود نهاد و فرمود: شجاعت و جود خود را بدو بخشیدم.» ربیع الابرار، ص ۵۱۳، به نقل از «احقاق الحق» ، قاضی نورالله شوشتری»

ابوهریره (از راویان بنام اهل سنت) می‌گوید: رسول خدا (ص) را دیدم که حسین بن علی علیهما السلام را در بغل گرفته و می‌فرمود: «خدایا! او را دوست می‌دارم تو هم او را دوست بدار» (مستدرک الصحیحین، ج ۳، ص ۱۷۷ .)

۳- قاضی نورالله شوشتری در کتاب «احقاق الحق» می نویسد: ابوالمؤید موفق بن احمد (از علمای اهل سنت) در مقتل الحسین از راویان مختلف و آنها از ابوبکر نقل می کنند که پیامبر(ص) فرمود: «حسن و حسین سرور جوانان اهل بهشت هستند». (احقاق الحق، ج ۱۰، ص ۷۰۸ .)

۴- حافظ ابونعیم اصفهانی (از علمای اهل سنت) در کتاب حلیة الاولیاء (ج ۴، ص ۱۳۹) نقل می کند که او با سلسله راویان مختلف از جمله عمر بن خطاب روایت می کند که پیامبرصلی الله علیه وآله وسلم فرمود: «حسن و حسین سرور جوانان بهشت هستند.» (احقاق الحق، ج ۱۰، ص ۵۶۴ .)

۵- احمد بن حنبل در مسند خود به نقل از راویان متعدد، می نویسد: پیامبر، حسن و حسین را به سینه خود می چسباند و می فرمود: «خداایا! من این دو را دوست دارم، تو نیز آنها را دوست بدار». (مسند احمد بن حنبل، ج ۵، ص ۳۶۹)

شخصیت و فضائل امام حسین (ع) در میان علمای اهل سنت

۱- ابن کثیر (از علمای معروف مذهب شافعی) در کتاب «البدایة و النهایة» در باره مقام امام حسین (ع) چنین می نویسد: پیامبر(ص) حسن و حسین را گرامی می داشت و به آنها محبت زایدالوصفی می کرد. لذا حسین علیه السلام از صحابه پیامبر به شمار می رود و با آن حضرت تا دم مرگ آن بزرگوار، محشور و مصاحب بوده و حضرت رسول نیز از او رضایت کامل داشته، اگرچه حسین علیه السلام در سنین کودکی بود. (البدایة و النهایة، ج ۴، جزء ۸، ص ۱۴۲ .)

۲- ابن کثیر همچنین می نویسد: بخاری از ابونعیم نقل می کند که از عبدالله بن عمر شنیدم که در جواب کسی که از او در باره کشتن مگس در ماه محرم پرسیده بود، گفته است: مردم در باره کشتن مگس سؤال می کنند در حالی که پسر دختر رسول الله را کشته اند! (و از او نمی پرسند) و حال آن که پیامبرصلی الله علیه وآله وسلم در باره حسن و حسین فرموده است: «آنها گل های خوشبوی من در دنیا هستند.» (البدایة و النهایة، ج ۴، ص ۱۹۳)

۳- شیخ محمد بن محمد مخلوق مالکی می نویسد: حسین علیه السلام انسان با فضل و بسیار اهل نماز و روزه بود و بیست و شش بار پیاده خانه خدا را زیارت کرده است. (طبقات مالکیه، ج ۲، ص ۸۹، به نقل از «احقاق الحق»، ج ۱۱، ص ۴۲۰ .)

۴- شیخ نورالدین علی بن صباغ مالکی، معروف به «ابن صباغ» در باره جوانمردی آن حضرت می نویسد: انس می گوید: خدمت حسین علیه السلام بودم که کنیزکی آمد و با خود دسته گلی آورد و به امام هدیه کرد. امام فرمود: برو، در راه خدا آزاد هستی. پس به او عرض کردم: او که کار مهمی انجام نداده و چنین پاداشی دریافت کرد؟! فرمود: آیا نشنیده ای سخن

خدای تعالی را که «و اذا حییتهم بتحیة فحیوا باحسن منها» (نساء/۸۶) چون شما را احترام کردند، به درودی بهتر پاسخ دهید .
(فصول المهمه، به نقل از «احقاق الحق» ، ج ۱۱، ص ۴۴۴ .)

۵- عباس محمود عقاد مصری، نویسنده کتاب «الحسین ابوالشهداء» می گوید: « شجاعت حسین علیه السلام صفتی است که از شخصی مانند حسین علیه السلام تعجب آور نیست . زیرا شجاعت از او مثل ظهور طلا از معدن آن است . یعنی حسین علیه السلام معدن شجاعت است و این، فضیلتی است که آن را از پدران و نیاکان به ارث برده و به فرزندان خود به ارث گذاشته است . . . البته در میان فرزندان آدم کسی در شجاعت قلب و قوت روحی، شجاع تر از حسین علیه السلام در مقایسه با آنچه او در کربلا بدان اقدام کرد، پیدا نمی شود . . . برای او همین بس که در طول صدها سال تاریخ دنیا، او همچنان شهید، فرزند شهید و پدر شهیدان باقی مانده است .» (الحسین ابوالشهداء، ص ۲۸۰ - ۱۹۵)

۶- ابن روزبهان می گوید: « اوست که به قدرت غیرت، هرکافر متمردی را از بیخ و بن برمی کند . اوست که در مقام بندگی الهی به وظیفه ذکر پاکی حق تعالی و بزرگی او، جل و علا، قیام به سزا فرمود . او به واسطه طی منازل قرب الهی به اقصی مرتبه توحید رسیده بود . (وسيلة الخادم الی المخدوم، ص ۱۶۱ .)

۷- محمدعلی جناح، رهبر بزرگ پاکستان، می گوید: «به عقیده من تمام مسلمین باید از سرمشق این شهیدی که خود را در سرزمین عراق قربانی کرد، پیروی نمایند.

۸- شیخ محمد عبده، از دانشمندان اهل سنت و از مصلحان بزرگ، می نویسد: «هنگامی که در دنیا حکومت عادل وجود دارد و هدفش اقامه شرع و حدود الهی و در برابر آن، حکومتی ستمگر است که می خواهد حکومت عدل را تعطیل کند، بر هر مسلمانی یاری و مساعدت «حکومت عدل» واجب است و در همین باب، انقلاب امام حسین علیه السلام است که در برابر حکومت یزید، که خدا او را خوارکناد، ایستاد . (تفسیر المنار، ج ۱، ص ۳۶۷ و ج ۲، ص ۱۸۳ .)

شعر شاعر پارسی گوی کرد عراق

این مقاله را با شعر از شعرای مطرح کرد به پایان می بریم. شیخ رضا طالبانی کرکوک (متوفای ۱۳۲۷ ق)، از شاعران مشهور پارسی گوی کرد عراق، در تمجید از امام حسین علیه السلام چنین می سراید (دیوان شیخ رضا طالبانی، ص ۱۱۲)

لافت از عشق حسین است و سرت برگردن است

عشق بازی، سر به میدان وفا افکندن است

گر هواخواه حسینی، ترک سرکن چون حسین

شرط این میدان به خون خویش بازی کرده است

از حریم کعبه کمتر نیست دشت کربلا
صد شرف دارد بر آن وادی، که گویند ایمن است
ای من وای من فدای خاک پاکی کاندرو
نور چشم مصطفی و مرتضی را مسکن است
زهره زهرا نگین و خاتم خیرالورا
زور زهر مرتضی و حیدر خیبر کن است
سنی ام، سنی ولیکن حب آل مصطفی
دین و آیین من و آباء و اجداد من است
شیعه و سنی ندانم، دوستم با هرکه او
دوست باشد، دشمنم آن را که با او دشمن است